

14-03-2007	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A
KBS/		14:15
14-03-2007	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A 1
KBS/MAP/SBT.		14:15

सभापतीस्थानी - माननीय सभापती
सभागृहामध्ये कॅबिनेट मंत्र्यांची अनुपस्थिती

श्री. नितीन गडकरी : माननीय सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. अधिवेशनाच्या आजच्या पहिल्याच दिवशी, सभागृहाच्या कामकाजास आपण सुरुवात करणार आहोत पण सभागृहामध्ये कोणीही कॅबिनेट मंत्री उपस्थित नाही. तेव्हा आपल्या प्रथेनुसार सभागृहामध्ये कॅबिनेट मंत्री उपस्थित असणे अत्यावश्यक आहे, त्या शिवाय सभागृहाचे कामकाज सुरु होऊ शकत नाही.

सभापती : कॅबिनेट मंत्री नसल्यामुळे सभागृहाची बैठक मी 10 मिनिटांसाठी तहकूब करित आहे.

सभागृहाची बैठक 2.15 वाजता 10 मिनिटांसाठी स्थगित झाली.

(यानंतर श्री. सरफरे ..... बी 1 ...

स्थगितीनंतर(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

अधिवेशनाचा शुभारंभ "वंदेमातरम्" या गीताच्या गायनाने झाला.

औचित्याच्या मुद्द्यासंबंधी

श्री. पांडुरंग फुंडकर : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने एक औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करू इच्छितो. आज विधीमंडळाच्या अर्थसंकल्पिय अधिवेशनाचा पहिला दिवस आहे. परंतु या विधीमंडळाच्या इतिहासात असे कधी घडले नव्हते ते आज घडले आहे. सभागृहाची बेल वाजून झाल्यानंतर आणि माननीय सभापती महोदय आपण आसनावर विराजमान झाल्यानंतर सभागृहाचे माननीय नेते किंवा माननीय कॅबिनेट मंत्री यांपैकी कुणीही सभागृहामध्ये उपस्थित नसल्यामुळे सभागृहाचे कामकाज दहा मिनिटाकरीता तहकूब करावे लागले. त्यामुळे या अधिवेशनाची सुरुवात "वंदेमातरम्" या गीताने करावी न लागणे ही या सभागृहाची नामुष्की आहे. याकरिता या सभागृहाच्या माननीय नेत्यांनी सभागृहाची माफी मागितली पाहिजे. कारण विधीमंडळाच्या वरिष्ठ सभागृहाच्या इतिहासामध्ये ही घटना पहिल्यांदा घडत आहे. पहिल्याच दिवशी "वंदेमातरम्" गीताच्या वेळी सभागृहाचे माननीय नेते किंवा माननीय कॅबिनेट मंत्री सभागृहामध्ये उपस्थित नसल्यामुळे सभागृहाचे कामकाज तहकूब करावे लागल्याबद्दल त्यांनी दिलगिरी व्यक्त केली पाहिजे.

श्री. आर. आर. पाटील : सभापती महोदय, दोन्ही सभागृहाची बैठक एकाच वेळी सुरु झाल्यामुळे विधानसभेमध्ये "वंदेमातरम्" गीत सुरु होते, हे गीत संपल्यानंतर विधानसभागृहामधून आपल्या सभागृहामध्ये येण्याकरीता वेळ लागला. त्याबद्दल मी दिलगिरी व्यक्त करतो.

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, सभागृहाच्या माननीय नेत्यांना जरी सभागृहामध्ये उपस्थित रहाता आले नाही तरी इतर माननीय कॅबिनेट मंत्री सभागृहामध्ये येऊ शकले असते.

सभापती : अधिवेशनाचा आजचा पहिला दिवस आहे, या अधिवेशनाची सुरुवात "वंदेमातरम्" या गीताने आपण करतो, आणि त्यानंतर कामकाजाला सुरुवात करतो त्यावेळी सभागृहामध्ये माननीय कॅबिनेट मंत्र्यांनी उपस्थित असणे आवश्यक आहे. माननीय उप मुख्यमंत्र्यांना सभागृहामध्ये उपस्थित रहाणे शक्य नसले तरी अन्य कॅबिनेट मंत्र्यांनी सभागृहामध्ये उपस्थित असणे आवश्यक होते. त्याकरिता सभागृहाचे कामकाज दहा मिनिटे तहकूब करावे लागले. तेव्हा यासंबंधी शासन म्हणून आपण आपल्या सहकाऱ्यांना नोंद घेण्यास सांगावे. आणि भविष्यात परिस्थिती टाळावी अशाप्रकारची समज मी शासनाला देतो.

डॉ. दीपक सावंत : सभापती महोदय, मी आपल्या परवानगीने एक औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करू इच्छितो. आज या विधान भवनाच्या परिसरामध्ये प्रचंड कडक सुरक्षा व्यवस्था ठेवण्यात आली आहे, असे असतांना या विधान भवनाच्या पहिल्या मजल्याच्या जिऱ्यावरून एक भटके कुत्रे सरळ खाली उतरत गेले. जर ते एखाद्याला चावले असते तर काय झाले असते? इतकी कडक सुरक्षा व्यवस्था असतांना विधान भवनामध्ये कुत्रा येणे चुकीचे आहे. त्यासंबंधी कारवाई होणे आवश्यक आहे.

श्री. आर. आर. पाटील : सभापती महोदय, ते भटके कुत्रे होते परंतु ते चावणारे नव्हते. ते विधान भवनामध्ये कसे आले याची उच्च स्तरीय चौकशी करण्यात येईल.

श्री. नितीन गडकरी : सभापती महोदय, ते कुत्रे चावणारे नव्हते यासंबंधी माननीय उप मुख्यमंत्र्यांना कशी काय माहिती आहे?

श्री. आर. आर. पाटील : सभापती महोदय, ज्याअर्थी ते कुत्रे कुणाला चावले नाही त्या अर्थी ते चावणारे नव्हते.

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने आपणासमोर एका गंभीर विषयासंबंधी औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करतो. आज दोन्ही सभागृहांच्या संयुक्त बैठकीपुढे माननीय राज्यपालांचे अभिभाषण झाले त्यावेळी सभागृहातील मायक्रोफोन बंद पडले होते. याला सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे इलेक्ट्रिक डिपार्टमेंट जबाबदार असेल, त्याचप्रमाणे

(यानंतर कु. जयश्री खर्चे)

श्री.दिवाकर रावते.....

सभापती महोदय, त्याचप्रमाणे लिफ्टच्या संदर्भात देखील मी चार वेळा तक्रार केली होती, ज्या वेळी अधिवेशन असते, त्यावेळी चारही लिफ्ट्समध्ये लिफ्ट्समन् असतात. परंतु आता लिफ्ट्समध्ये "अॅडव्हान्स्ड सिस्टीम" करण्यात आली आहे,त्यानुसार आपण जर आठव्या मजल्यावर असलो आणि आपणास इच्छित मजल्यावर जाण्याकरिता आपण लिफ्टचे बटन दाबले तर कुठलीतरी लिफ्ट त्या मजल्यावर थांबावयाची परंतु आता लिफ्टमध्ये लिफ्टमन असल्यामुळे कुठलीच लिफ्ट थांबत नाही त्यामुळे गोंधळ निर्माण होतो. एखाद्या वेळेस चुकून एखादी लिफ्ट थांबली तर थांबते. सभापती महोदय, यासंदर्भात मी सचिवांशी सुध्दा बोललो होतो. यासंदर्भात आवश्यक ती दखल घेण्यात यावी, याकरिता हा मुद्दा मी सभागृहात उपस्थित करू इच्छितो.

सभापती : सन्माननीय सदस्यांनी उपस्थित केलेली सूचना अत्यंत महत्वाची असल्यामुळे तिची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने संबंधित अधिका-यांना सूचना देण्यात येतील.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

14-03-2007

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C2....

C2

JPK/ SBT/ MAP/

14:30

पृ.शी./मु.शी.:राज्यपालांच्या अभिभाषणाची प्रत सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

सहसचिव : महोदय, विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहाच्या संयुक्त सभेत आज,दिनांक 14 मार्च,2007 रोजी राज्यपालांनी केलेल्या अभिभाषणाची प्रत मी सभागृहापुढे ठेवतो.

सभापती : विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांच्या संयुक्त सभेत राज्यपालांनी केलेल्या अभिभाषणाची प्रत सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेले अभिभाषण छपावे.)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

14-03-2007
JPK/ SBT/ MAP/

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C3.....

C3

14:30

पृ.शी.: राज्यपालांच्या अभिभाषणाबद्दल आभार प्रदर्शन.

मु.शी.: राज्यपालांच्या अभिभाषणाबद्दल आभार प्रदर्शन करणारा श्रीमती सुधा जोशी,वि.प.स. यांचा प्रस्ताव.

श्रीमती सुधा जोशी (नामनियुक्त) : अध्यक्ष महाराज,मी आपल्या अनुमतीने पुढील प्रस्ताव मांडते :

" राज्यपालांनी केलेल्या अभिभाषणाबद्दल आम्ही या अधिवेशनाकरिता जमलेले विधानपरिषदेचे सदस्य त्यांचे मन:पूर्वक आभार मानतो."

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी : सन्माननीय सदस्या श्रीमती सुधा जोशी,यांनी मांडलेल्या आभार प्रदर्शनाच्या प्रस्तावास मी दुजोरा देतो. सभापती महोदय, माननीय राज्यपाल महोदयांनी दोन्ही सभागृहातील सदस्यांसमोर काही वेळा पूर्वीच या ठिकाणी अभिभाषण केले आणि त्या अभिभाषणामध्ये 2006 - 2007 या वर्षामध्ये राज्यशासनाच्या वतीने कुठल्या प्रकारचे विकासाचे निर्णय घेतले जाणार आहेत? कुठल्या योजना त्या ठिकाणी सुरु करण्यात येणार आहेत ? याबाबतची संपूर्ण माहिती दोन्ही सन्माननीय सभागृहासमोर दिलेली आहे.

सभापती : प्रस्ताव असा आहे की : --

" राज्यपालांनी केलेल्या अभिभाषणाबद्दल आम्ही या अधिवेशनाकरिता जमलेले विधानपरिषदेचे सदस्य त्यांचे मन:पूर्वक आभार मानतो. "

शुक्रवार,दिनांक 16 व शनिवार,दिनांक 17 मार्च,2007 रोजी या प्रस्तावावर चर्चा होईल.

या प्रस्तावास ज्या सदस्यांना सुधारणा सुचवावयाच्या असतील त्यांनी त्या शुक्रवार,दिनांक 15 मार्च,2007 रोजी दुपारी 12.00 वाजेपर्यंत विधानमंडळ सचिवालयाच्या परिषद शाखेत (इ -2) आणून घ्याव्यात.

C4.....

14-03-2007

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C4

JPK/ SBT/ MAP/

14:30

पृ.शी.: शोक प्रस्ताव.

मु.शी.: सर्वश्री.सदानंद वर्दे,माजी वि.प.स.व मंत्री व पंजाबराव गुणवंतराव

देशमुख,माजी वि.प.स. यांच्या निधनाबद्दल शोकप्रस्ताव.

श्री.आर.आर.पाटील (उप मुख्यमंत्री) : अध्यक्ष महाराज, श्री.सदानंद वर्दे,माजी विधान परिषद सदस्य व मंत्री,श्री.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख,माजी विधान परिषद सदस्य यांच्या निधनाबद्दल मी खालील शोकप्रस्ताव मांडतो : ---

" श्री.सदानंद वर्दे,माजी विधान परिषद सदस्य व मंत्री व श्री.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख,माजी विधानपरिषद सदस्य यांच्या निधनाबद्दल हे सभागृह अतीव दुःख व्यक्त करते."

" श्री. सदानंद शंकर वर्दे यांचा जन्म 06 नोव्हेंबर,1925 रोजी सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात कुडाळ तालुक्यातील बिबवणे येथे झाला. त्यांचे शिक्षण एम.ए.पर्यंत झाले होते. एस.एस.सी.तसेच,बी.ए. व एम.ए. च्या परीक्षेत मेरिटमध्ये उत्तीर्ण होऊन त्यांनी आपली गुणवत्ता सिद्ध केली होती.

कै.वर्दे यांनी 1942 च्या स्वातंत्र्य लढ्यात तसेच,संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत भाग घेतला होता. आणीबाणीच्या काळातही त्यांनी तुरुंगवास सोसला. राष्ट्र सेवा दलाचे अध्यक्षपद त्यांनी भूषविले होते.

कै.वर्दे यांनी मुंबई महानगरपालिकेवर तीन वेळा सदस्य म्हणून तसेच, काही काळ मुंबईमधील पोदार व नॅशनल कॉलेजमध्ये अर्थशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून अध्यापनाचे कार्य केले. एस.एम.जोशी फाऊंडेशन,साने गुरुजी विकास केंद्र, साधना साप्ताहिक व समर्थन अशा अनेक सेवाभावी संस्थांच्या माध्यमातून त्यांनी समाज प्रबोधनाचे कार्य केले. नळदुर्ग येथील अनाथ मुलांसाठीचे "आपले घर " व वेठबिगारी मुक्तीची चळवळ चालविणारी श्रमजीवी संघटना यांचे तर ते आधारस्तंभच होते.

कै.वर्दे 1982 मध्ये कोकण पदवीधर मतदारसंघातून महाराष्ट्र विधानपरिषदेवर व 1978 मध्ये बांद्रा मतदारसंघातून महाराष्ट्र विधानसभेवर निर्वाचित झाले होते. 1978 ते 1980 या काळात राज्याच्या मंत्रीमंडळात शिक्षण,क्रीडा व सांस्कृतिक कार्य या खात्यांचे मंत्रीपद त्यांनी भूषविले होते. शिक्षणमंत्री म्हणून त्यांची कारकीर्द गौरवशाली ठरली. ज्येष्ठ समाजवादी विचारवंत,सिद्धहस्त लेखक, फर्डे वक्ते तसेच,सरळ,साधे,निरलस आणि आदरणीय व्यक्तिमत्व म्हणून त्यांची सर्वदूर ख्याती होती.

C5...

14-03-2007 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

C5

JPK/ SBT/ MAP/

14:30

श्री.आर.आर.पाटील पुढे सुरु.....

अशा या ज्येष्ठ समाजसेवकाचे व विचारवंताचे सोमवार दिनांक 29 जानेवारी,2007 रोजी दुःखद निधन झाले.

कै.डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख यांचा जन्म 28 जून 1943 रोजी यवतमाळ जिल्हयात पुसद येथे झाला. त्यांचे शिक्षण एम.बी.बी.एस. आणि डी.सी.एच.पर्यंत झाले होते.

कै.डॉ. देशमुख यांनी तालुका खरेदी - विक्री संघाचे संचालक, शिवाजी शिक्षण संस्थेचे संचालक,पंजाबराव कृषि विद्यापीठ कार्यकारणीचे सदस्य,गुणवंतराव देशमुख चॅरिटेबल ट्रस्टचे संस्थापक - अध्यक्ष तसेच, पुसद जेसीज क्लबचे संस्थापक - अध्यक्ष म्हणून कार्य केले.

कै.डॉ.देशमुख 1986 मध्ये यवतमाळ स्थानिक प्राधिकारी संस्था मतदारसंघातून महाराष्ट्र विधानपरिषदेवर निर्वाचित झाले होते.

अशा या समाजसेवकाचे सोमवार दिनांक 19 फेब्रुवारी,2007 रोजी दुःखद निधन झाले.

या सदन्याच्या माजी सदस्यांना व या समाजसेवकांना मी श्रद्धांजली अर्पण करतो."

यानंतर श्री.किल्लेदार.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्ध झालेले

श्री.पांडुरंग फुंडकर (विरोधी पक्षनेते) : सभापती महोदय,सभागृहाचे नेते माननीय आर.आर.पाटील यांनी माजी विधानपरिषद सदस्यांच्या दुःखद निधनाबद्दल जो शोकप्रस्ताव मांडलेला आहे, त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

कै.सदानंद वर्दे हे मूळचे कोकणातील परंतु शिक्षणासाठी ते मुंबई आले. मुंबईत येऊन त्यांनी आपले एम.ए.पर्यन्तचे शिक्षण पूर्ण केले. एम.ए.च्या परीक्षेमध्ये मेरिटमध्ये उत्तीर्ण होऊन त्यांनी आपली गुणवत्ता सिध्द केली. कै.सदानंद वर्दे सुरुवातीपासून समाजवादी चळवळीतील होते, समाजवादी विचारवंत होते. 1942 चे आंदोलन असो, शेतकऱ्यांचे आंदोलन असो, ते समाजवादी चळवळीमध्ये सतत सहभागी होत असत. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीमध्येसुध्दा त्यांनी हिरिरीने भाग घेतला. नंतर मुंबईतील पोद्दार व नॅशनल महाविद्यालयामध्ये अर्थशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून त्यांनी अध्यापनाचे कार्य केले. त्यानंतर 1978 मध्ये त्यांनी राजकारणामध्ये प्रवेश केला. या देशामध्ये जी आणीबाणी लादली गेली, त्याच्या विरोधातील आंदोलनामध्ये प्राध्यापक असतांनाही त्यांनी भाग घेतला. त्यामुळे त्यांना मिसाबंदी म्हणून तुरुंगामध्ये जावे लागले. त्यांची तुरुंगातून सुटका झाल्यानंतर त्यांनी 'जनता पक्षा'त प्रवेश करून विधानसभेची निवडणूक लढविली. त्यामध्ये ते विजयी झाले. त्यांच्याबरोबर मी देखील निवडणुकीमध्ये निवडून आलेलो होतो . ते आणि मी एकाचवेळी सभागृहामध्ये सदस्य म्हणून काम करीत होतो. सन 1978 साली कै. वसंतदादा पाटील यांचे मंत्रिमंडळ गडगडल्यामुळे पुलोद सरकार सत्तेवर आले. पुलोद सरकारमध्ये प्रा.सदानंद वर्दे यांचा शिक्षणमंत्री म्हणून समावेश झाला. शिक्षण मंत्री म्हणून काम करीत असताना मला आठवते की, त्यांनी शिक्षकांच्यादृष्टीने महत्वपूर्ण निर्णय घेतला. सभापती महोदय, त्यावेळेस आपणही सभागृहामध्ये होता. सुरुवातीला शिक्षकांचा पगार महाविद्यालयांमार्फत दिला जात होता. प्रा.वर्दे यांनी शिक्षकांचा पगार बँकेमार्फत दिला गेला पाहिजे, अशाप्रकारचा ऐतिहासिक निर्णय घेतला. तेव्हापासून शिक्षकांचे पगार बँकांमार्फत देणे सुरु झाले. त्यांची शिक्षणमंत्री म्हणून कारकीर्द फार चांगल्या पध्दतीने गेली. राजकारणामध्ये राहून त्यांच्या इतका साधा माणूस मी अजूनपर्यन्त पाहिलेला नाही. राजकारण, समाजकारण करत असताना शिक्षण मंत्री म्हणून दोन वर्षे त्यांनी काम केले. अतिशय साधे, सरळ, स्वच्छ जीवन जगणारे व्यक्तिमत्त्व म्हणजे सदानंद वर्दे, असे म्हटले तर ते वावगे होणार नाही.

यानंतर श्री.बरवड....

श्री. पांडुरंग फुंडकर ....

सभापती महोदय, राजकारण करीत असताना ते नुसते साधेच राहिले असे नाही तर त्यांनी त्यावेळी एक नीतिमत्ता घालून दिली. ज्या दिवशी पुलोद सरकारचे मंत्रिमंडळ गडगडले त्याच दिवशी त्यांनी आपला मंत्र्यांचा बंगला सोडून दिला, मंत्र्यांची गाडी तिथल्या तिथेच सोडून दिली आणि ते नेहमी जी शबनम बॅग आपल्या काखेत अडकवित असत ती शबनम बॅग काखेत अडकवून पायी चालत निघून गेले. राजकारण करीत असताना त्यांना समाजकारणाचीही आवड होती. भूकंपामध्ये अनाथ झालेल्या मुलांसाठी त्यांनी "आपले घर " ही संस्था लातूरमधील नळदूर्ग या ठिकाणी स्थापन केली. त्याशिवाय एस.एम.जोशी फाऊंडेशन, युसूफ मेहेरअली सेंटर, बॅ. नाथ पै सेवागण अशा अनेक सेवाभावी संस्थांमध्ये त्यांनी काम केले. साधा, सरळ, सेवाभावी वृत्तीने जीवन जगणारा कार्यकर्ता, समाजवादी चळवळीतील कार्यकर्ता, समाजवादी विचारवंत तसेच आपल्या सभागृहातील सन्माननीय सदस्य म्हणून त्यांची कारकीर्द अतिशय चांगली गेली. आज ते आपल्यामध्ये नाहीत. या ठिकाणी सभागृहाच्या वतीने जो शोक प्रस्ताव सभागृहाच्या नेत्यांनी मांडला आहे त्याला मी व्यक्तिशः तसेच आमच्या पक्षातर्फे पाठिंबा देतो तसेच विरोधी पक्ष नेता म्हणून मी त्यांना आदरांजली अर्पण करतो.

सभापती महोदय, दुसरे सन्माननीय सदस्य कै. पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख हे विदर्भातील यवतमाळ जिल्ह्यातील पुसद येथील रहिवासी होते. एम.बी.बी.एस. आणि डी.सी.एच. पर्यंत शिक्षण घेऊन डॉक्टरी व्यवसायाबरोबरच त्यांनी राजकारणही सुरु केले. जिल्ह्यातील सहकार क्षेत्रामध्ये, मग खरेदी-विक्री संघ असेल, कृषि उत्पन्न बाजार समित्या असतील त्यामध्ये त्यांनी हिरिरीने भाग घेतला. असे कार्य करीत असताना स्थानिक प्राधिकारी मतदारसंघातून त्यांची विधान परिषदेवर निवड झाली. त्यांची विधान परिषदेतील कारकीर्द सुध्दा अतिशय चांगली गेली. याही दिवंगत सन्माननीय सदस्याला आदरांजली अर्पण करुन मी माझे दोन शब्द संपवितो.

...2...

RDB/ MAP/ SBT

श्री. मधुकर सरपोतदार (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, या सदानाचे नेते सन्माननीय उपमुख्यमंत्री श्री. आर. आर. पाटील यांनी स्व. सदानंद शंकर वर्दे आणि स्व. डॉ. पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख यांच्या दुःखद निधनाबद्दल जो शोक प्रस्ताव सभागृहात मांडलेला आहे त्याला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे. कै. प्रा. सदानंद वर्दे यांचे वास्तव्य बांद्रा येथे होते. गेल्या अनेक वर्षांपासून त्यांचा आणि माझा परिचय होता. आम्ही एकत्रित काम केले होते. आमच्या पक्षाची स्थापना झाल्यानंतर 1968 साली जो प्रजा समाजवादी पक्ष अस्तित्वात होता त्या पक्षाशी आमच्या पक्षाची युती झाली. त्या युतीच्या कालखंडामध्ये आम्ही संपूर्ण मुंबई शहरामध्ये एकत्रितपणे प्रचारासाठी फिरलो. ते तीन वेळा मुंबई महानगरपालिकेमध्ये निवडून गेले तसेच 1978 सालच्या विधानसभेच्या निवडणुकीमध्ये विधानसभेवर निवडून गेले. विधानसभेमध्ये निवडून गेल्यानंतर त्यांना मंत्रीपद सुध्दा मिळाले. याबाबत माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी उल्लेख केला. शिक्षण हे त्यांचे कार्यक्षेत्र होते. शिक्षण मंत्री म्हणून त्यांची जी कारकीर्द होती ती त्यांनी खूपच चांगल्या पध्दतीने चालविली. आदर्श शिक्षण मंत्री कसा असावा याचे त्यांनी एक उदाहरण महाराष्ट्रासमोर ठेवले. महाराष्ट्रामध्ये अनेक शिक्षण मंत्री झाले परंतु शिक्षणाकडे पाहण्याचा जो पवित्र हेतू असतो तो सांभाळून, त्यामध्ये आपला कोणताही स्वार्थ येऊ न देता शिक्षणाचे ध्येय सांभाळून त्यांनी शिक्षणाचा प्रसार आणि प्रचार केला. शिक्षण मंत्री किती चांगल्या पध्दतीने काम करू शकतो याचे ते जिवंत उदाहरण होते. माझा आणि त्यांचा जवळचा परिचय होता. नंतर आमच्यामध्ये मतभेद निर्माण झाले. जनता पक्ष स्थापन झाल्यानंतर त्यामध्ये प्रजा समाजवादी पक्ष विलीन झाला. सर्वच पक्ष एकत्र आले होते. त्यानंतर त्यांचा आणि आमचा राजकीय विरोधाभास सुरु झाला. असे असले तरी आमच्या मैत्रीत कधीही अंतर पडले नाही.

यानंतर श्री. गागरे ....

श्री.मधुकर सरपोतदार :- (पुढे सुरु)

त्यांचे सर्व कुटुंबीय आणि आमचा निकटचा संबंध होता. 29 जानेवारी 2007 रोजी त्यांचे दुःखद निधन झाले ही बातमी मला उशिरा समजली. त्यांचे जीवनचरित्र आदर्श होते. साधी वागणूक व उच्च विचारसरणी या दोन गोष्टींचे अतिशय चांगले उदाहरण कोणाचे द्यावयाचे झाले तर कै.सदानंद शंकर वर्दे यांचे द्यावे लागेल. त्यांचा जन्म 6 नोव्हेंबर 1925 रोजी झाला व दुःखद निधन दिनांक 29 जानेवारी, 2007 रोजी झाले.

सभापती महोदय, कै.वर्दे यांचा 1942 च्या स्वातंत्र्य लढयात त्यांचा राजकीय व सामाजिक सहभाग होता. 1950 पासून विविध चळवळीत त्यांनी पुढाकार घेतला तसेच संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत त्यांनी सहभाग घेतला. 1957 ते 1973 या काळात ते मुंबई महानगरपालिकेचे सदस्य होते. महानगरपालिकेच्या शिक्षण, बांधकाम, स्थायी, विकास व नियोजन समितीमध्ये सदस्य म्हणून त्यांनी कार्य केलेले होते. मुंबई गृहनिर्माण, दुरुस्ती व पुनर्रचना मंडळाचे ते सदस्य होते. 1975 मध्ये आणीबाणीमधील आंदोलनातील सहभागामुळे 16 महिने त्यांनी तुरुंगवास भोगला होता. 1978 ते 1980 या काळात राज्याच्या मंत्रिमंडळात शिक्षण, युवक सेवा, क्रीडा व सांस्कृतिक कार्य या खात्याचे मंत्रीपद त्यांनी भूषविले होते. जुलै 1982 ते जुलै 1987 पर्यंत ते विधान परिषदेचे सदस्य होते. तसेच त्यांनी साने गुरुजी विकास केंद्र, एस.एम.जोशी फाऊंडेशन, साधना साप्ताहिक व समर्थन अशा अनेक सेवाभावी संस्थांच्या माध्यमातून समाज प्रबोधनाचे कार्य केले. राष्ट्र सेवा दलाची बांधणी करून अध्यक्षपद भूषविले होते. अशा प्रकारे ते सामाजिक व राजकीय क्षेत्रात अग्रणी होते. त्यांचा अतिशय चांगला नावलौकिक होता. अमेरिकन राज्यव्यवस्थेचा अभ्यास करण्यासाठी त्यांनी परदेशात वास्तव्य केले होते. तेथील संपूर्ण जीवन त्यांनी जवळून पाहिले होते.

या सर्व गोष्टीमधून एकच गोष्ट ध्वनित होते ती ही की, त्यांनी आपले संपूर्ण आयुष्य शिक्षणासाठी वेचले. ज्या ज्या ठिकाणी ते गेले, त्या त्या ठिकाणी मुलांना चांगले शिक्षण कसे मिळेल याची दक्षता व काळजी त्यांनी घेतली होती. ज्या उपेक्षित परिस्थितीत त्यांनी शिक्षण घेतले, शिक्षण घेताना परिस्थितीचे जे चटके त्यांना सहन करावे लागले त्यामुळे शिक्षणासाठी आपण काही तरी केले पाहिजे ही भावना त्यांनी आयुष्यभर जपली. अशा प्रकारचे त्यांचे आदर्श व्यक्तिमत्व होते.

.....2

श्री.मधुकर सरपोतदार :- (पुढे सुरु)

कै.सदानंद वर्दे हे सर्वाशी स्नेहभाव ठेवत असत, कोणाशीही वैरभाव ठेवत नसत. कोणी रागावून बोलले तर ते शांततापूर्वक उत्तर देत असत. मुंबईतील पोदार व नॅशनल कॉलेजमध्ये अर्थशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून अध्यापनाचे कार्य सुध्दा त्यांनी केले होते. दोनच वर्षापूर्वी त्यांनी राष्ट्रकुल संसदीय मंडळाच्या कार्यक्रमात मार्गदर्शन केले होते. असे हे व्यक्तिमत्व आज काळाने आपल्यापासून हिरावून नेले आहे. त्यांना श्रध्दांजली वाहणे हे आपल्या सर्वांचे कर्तव्य आहे. मी तसेच माझ्या पक्षातर्फे व सभागृहातील सहकारी सदस्यांतर्फे त्यांना विनम्र श्रध्दांजली वाहतो व माझे दोन शब्द संपवितो.

.....3

प्रा.बी.टी.देशमुख (अमरावती विभाग पदवीधर) :- सन्माननीय सभापती महोदय, कै.श्री.सदानंद शंकर वर्दे व कै.डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख यांच्या दुःखद निधनाबद्दल सभागृहाचे नेते माननीय श्री.आर.आर.पाटील यांनी जो शोकप्रस्ताव सभागृहात मांडला आहे, मी त्या प्रस्तावाशी माझ्या सहभावना व्यक्त करण्यासाठी उभा आहे.

कै.सदानंद वर्दे हे संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीमध्ये अग्रणी होते. तसेच ते उत्तम दर्जाचे वक्ते, ठाम विचारसरणीचे समाजसेवक व विचारवंत होते. असा नेता आपल्यातून निघून गेला आहे. त्यांनी आपल्या पक्षाची श्रद्धा आणि निष्ठा आयुष्यभर जोपासली. ज्या पक्षामध्ये राजकीय मान्यता मिळण्याची त्यांना संधी आली. ती संधी त्या कार्यकर्त्यापेक्षाही तुलनेने मोठी होती. मुंबई महानगरपालिका, विधानसभा व विधान परिषदेचे सदस्य होते, ही एक त्यांची राजकीय बाजू झाली, दुसरी सामाजिक बाजू देखील होती. सामाजिक बाजूमध्ये एस.एम.जोशी फाऊंडेशन, साधना साप्ताहिक आणि राष्ट्र सेवादलाच्या कामामध्ये फार मोठा वाटा होता. मला अतिशय अभिमानाने सांगावेसे वाटते की, ते कलापथकाच्या माध्यमातून सुध्दा सामाजिक कार्य करित असत, कलापथकास गेल्यानंतर अगदी कार्यकर्त्यांच्या भूमिकेतून आपल्या कामाला सुरुवात करित असत.

.....यानंतर श्री.शिगम

(प्रा. बी.टी.देशमुख ...)

हा त्यांचा सर्वात मोठा गुण होता. त्यांच्या शिक्षण मंत्रिपदाच्या कारकीर्दीबद्दल अनेकांनी आपले विचार या ठिकाणी मांडलेले आहेत. त्यावेळी शालेय शिक्षण मंत्री आणि उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री अशी दोन मंत्रिपदे नव्हती. एकच शिक्षण मंत्रिपद होते. ते शिक्षण मंत्री झाल्यानंतर पहिल्या दोन महिन्यामध्ये त्यांनी महाराष्ट्र प्राध्यापक महासंघाला, त्यांच्या कार्यालयामध्ये बसून चर्चा करावयाची आहे, अशी लेखी विनंती केली. त्यांच्या शिक्षण मंत्रिपदाच्या कारकीर्दीबाबत खूप बोलता येण्यासारखे आहे. मुख्य म्हणजे विचारांवर ठाम निष्ठा ठेवण्याचा गुण त्यांच्यामध्ये होता. त्यांच्या विषयी मला एक लहानसा प्रसंग सांगितल्या शिवाय राहावत नाही. 1982-83 सालातील तो प्रसंग आहे. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे नाव मराठवाडा विद्यापीठाला द्यावे असा दोन्ही सभागृहांनी एकमताने ठराव संमत केल्यानंतर चार-पाच वर्षे त्या ठरावाची अमलबजावणी होत नसल्यामुळे कायकर्ते आम्हाला नावे ठेवतात आणि सांगतात की, तुम्ही सभागृहामध्ये या विषयी का बोलत नाही ? असे सांगून त्यावेळी प्रा.ग.प्र.प्रधान सरांनी त्यासंबंधी ठराव दिला. हा ठराव दिल्यानंतर सरकारने अशी भूमिका घेतली की, एकदा अशा प्रकारचा ठराव दोन्ही सभागृहांनी संमत केलेला असल्यामुळे पुन्हा पुन्हा अशा प्रकारचा ठराव करण्याची आवश्यकता नाही. योग्य वेळी त्या ठरावासंबंधी निर्णय घेण्यात येईल. प्रा. ग.प्र.प्रधान सरांनी ठराव मांडल्यानंतर सांगितले, "आम्ही कार्यकर्त्यांना कबूल केलेले आहे की, ठराव मांडल्या शिवाय राहाणार नाही." त्यावेळी श्री. रा.सु.गवई हे या सदनाने सदस्य होते. त्यांनी प्रा. ग.प्र.प्रधान सरांना हा ठराव मागे घेण्याची विनंती केली. शासनाने देखील ठराव मागे घेण्याची विनंती करून, ठरावाला पाठिंबा देणार नाही, असे सांगितले. श्री. रा.सु.गवई यांनी देखील सांगितले की, एकमताने मंजूर झालेला ठराव नामंजूर होण्याचे पातक आपल्या पदरी घेऊ नका. प्रा. ग.प्र.प्रधान सर ठराव मागे घेणार नाही असे म्हणाले. त्यावेळी श्री. गवईसाहेब आपल्या जागेवरून उठले आणि त्यांच्या पायाशी बसले आणि म्हणाले की, तुम्ही ठराव मागे घेतला नाही तर मी सत्याग्रह सुरु करीन. या ठरावाबाबत सत्ताधारी पक्षाला असे वाटत होते की, सरकारने एकदा भूमिका घेतलेली असल्यामुळे पुन्हा आग्रह धरण्याची आवश्यकता नाही. ठराव नामंजूर होण्याचे पातक आपल्या पदरी कशाला घेता ? असे श्री. रा.सु.गवई त्यांच्या पायाशी बसून त्यांना सांगत होते. त्यावेळी प्रा. ग.प्र.प्रधान सर थोडेसे

..2..

(प्रा. बी.टी.देशमुख...)

विचलित झाले. त्यांनी वळून प्रा. वर्दे सरांकडे पाहिले, त्यावेळी प्रा. वर्दे सरांनी खेकसून सांगितले, "आता असा मागे हटू नकोस". प्रा.ग.प्र.प्रधान आणि प्रा. सदानंद वर्दे यांचे संबंध असे होते की, ते एकमेकांशी एकेरी बोलत. त्यावेळी प्रा. ग.प्र.प्रधान सरांनी शासनाला ठणकावून सांगितले की, आम्ही ठराव मागे घेणार नाही. त्या दिवशी ठराव फेटाळला गेला. मी हा जो भाग सांगितला तो सारा कामकाजामध्ये आहे. प्रा. वर्दे सर हे त्यावेळी बसून बोलेले होते त्यामुळे त्यांचे बोलणे कामकाजामध्ये आले नाही. मात्र प्रा. ग.प्र.प्रधान सरांनी त्यांच्या आत्मचरित्रामध्ये या ठरावाचा उल्लेख केलेला आहे. विचारांचा जो ठामपणा आहे तो ठामपणा प्रा.वर्दे सरांच्या सामाजिक आणि राजकीय जीवनातील मालमत्ता होती.

डॉ. पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख हे विदर्भातील अतिशय ज्येष्ठ आणि बिनीचे कार्यकर्ते होते. आयुष्यभर आपण ज्या पक्षाच्या सोबत राहिलो त्याच पक्षाच्या सोबत ठामपणे वाटचाल करावी असा विश्वास मनाशी बाळगून त्यांनी अनेक वर्षे काम केले. अतिशय उत्तम प्रॅक्टीस असलेले ते डॉक्टर होते. त्यांनी एकदा विधानपरिषदेची निवडणूक लढविल्या नंतर जसे इतर डॉक्टरांचे झाले तसेच त्यांच्याही बाबतीत झाले. प्रॅक्टीसच्याबाबतीत त्यांना मागे वळून पाहता आले नाही. त्यांनी अतिशय उत्तम रीतीने काम केले. विधानपरिषद आश्वासन समितीचे अध्यक्ष असताना विविध आश्वासनांचा पाठपुरावा करून त्यांनी अनेक अहवाल सदानाला सादर केले. त्या कामाशी मी अतिशय जवळून परिचित आहे. मी या उभय माजी सदस्यांना श्रद्धांजली अर्पण करतो.

...नंतर श्री. भोगले...

श्री.मधुकर सरपोतदार (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, माझ्या भाषणाच्या दरम्यान डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख, माजी वि.प.स. यांना श्रद्धांजली वाहण्याचे राहून गेले. खरे म्हणजे एखादे उमदे व्यक्तिमत्व या सदनामध्ये येते, आपल्या कामाचा ठसा पुढेमागे उमटवून जाते या लक्षात राहण्यासारख्या गोष्टी आहेत.

सभापती महोदय, डॉ.पंजाबराव देशमुख हे उमदे व्यक्तिमत्व होते. अतिशय कमी वयात या सभागृहाचे ते सदस्य झाले, त्यांनी जे कार्य केले त्या कार्याची पोहोचपावती त्यांना मरणाच्या दिवशी मिळाली. याचे कारण असे की, मरणाचे भाग्य त्यांना लाभले ते 19 फेब्रुवारी रोजी. 19 फेब्रुवारी हा दिवस शासकीय शिवजयंतीचा दिवस असतो. त्या दिवशी त्यांना मरण आले हा योगायोग आहे. जीवनात आयुष्यभर त्यांनी जी तत्वे सांभाळली, ज्या क्षेत्रात काम केले, मृत्यूने सुध्दा त्यांना अशा दिवशी गाठले की जो दिवस पूज्य, वंदनीय, आदरणीय दिवस असतो. अशा दिवशी त्यांना मृत्यू आला हा केवळ योगायोग नाही, ही त्यांच्या कार्याची पावती आहे. डॉ.पंजाबराव देशमुख यांना मी माझ्या वतीने, माझ्या पक्षाच्या वतीने श्रद्धांजली अर्पण करुन माझे भाषण संपवितो.

श्री.कपिल पाटील (मुंबई शिक्षक) : माननीय सभापती महोदय, महात्मा गांधी गेले त्यावेळेला आईन्स्टाईन यांनी जी प्रतिक्रिया व्यक्त केली त्याची आठवण यावेळी होते. ते म्हणाले होते की, असा हाडामासाचा माणूस या पृथ्वीतलावर येऊन गेला यावर कदाचित पुढची पिढी विश्वास ठेवणार नाही. आजचे राजकारणाचे स्वरूप पाहता प्रा.सदानंद वर्दे यांच्यासारखा राजकारणी होऊन गेला यावर कदाचित पुढची पिढी विश्वास ठेवणार नाही. या सदानाचे नेते माननीय उपमुख्यमंत्री श्री.आर.आर.पाटील यांनी नेमक्या शब्दात त्यांचे वर्णन केले. साधे, सरळ आणि निरलस जीवन ते जगले. भाड्याच्या घरात ते रहात होते. शेवटचा श्वास सुद्धा भाड्याच्या घरात सोडला. त्यांचे घर पाहिले तर कधी काळी हा माणूस मंत्री होता का इतकी शंका यावी असे त्यांचे जीवन होते. नेहमी ते बसने प्रवास करायचे. समाजवादी विचाराने आयुष्यभर ते आपले जीवन जगले. त्याच निष्ठेने शेवटपर्यंत त्यांनी काम केले. सदानाच्या नेत्यांनी त्यांच्याबद्दल विस्तृत माहिती दिलेली आहे. आदरणीय ज्येष्ठ सदस्य प्रा.बी.टी.देशमुख यांनी त्यांची आठवण या ठिकाणी सांगितली. विचाराने ते किती पक्के असत याचे साधे उदाहरण मी देऊ इच्छितो. मी शिक्षक मतदारसंघाच्या निवडणुकीला उभा होतो. सर्व समाजवादी विचारांची मंडळी राष्ट्रवादी आणि काँग्रेस पक्षासोबत होती. मी त्यांना भेटून सांगितले, मी निवडणुकीला उभा राहतो आहे, मला तुमची मदत आणि आशीर्वाद पाहिजे. ते म्हणाले, मी तुमच्यासोबत येईन, पक्ष काहीही म्हणो. ते माझ्यासोबत आले. त्यावेळी ते अतिशय आजारी होते, त्यांना वेदना होत होत्या तरी सुद्धा ते त्या ठिकाणी आले. या सभागृहात त्यांनी इच्छा मरणाचे विधेयक मांडले होते. ते मंजूर होऊ शकले नाही. आपल्या जीवनाचा शेवटचा दिवस जवळ येतोय असे लक्षात आल्यानंतर केवळ औषधोपचाराने आयुष्य पुढे ढकलणे योग्य होणार नाही म्हणून त्यांनी सगळे औषधोपचार बंद केले. त्यांच्या पत्नी सुधाताई यांना फोन केला तेव्हा त्या म्हणाल्या की, अनुकाकांनी जेवण सोडले, पाणी पिणे बंद केले आहे. स्वतःहून ज्या इच्छा मरणासाठी त्यांनी प्रयत्न केले ते प्रत्यक्षात त्यांनी स्वीकारले. स्वतःचा मृत्यू हसत हसत आणि सहज स्वीकारणे हे केवळ अशाच निःस्पृह माणसांना शक्य होते. या सभागृहात बोलावे की बोलू नये अशा मनस्थितीत मी होतो. परंतु ते बोललेच पाहिजे. जी माणसे साधेपणाने जीवन जगतात त्यांची जबाबदारी समाजाने आणि सरकारने स्वीकारावी असे मला वाटते. त्यांच्या उपचाराचे 78 हजार रुपयांचे बिल झाले, त्यापैकी शासनाने केवळ 18 हजार रुपये मंजूर केले. मी कागदपत्रे आपल्याकडे नंतर सादर करीन. अशा माजी सदस्यांबाबत केवळ नियम आणि

..3..

श्री.कपिल पाटील.....

कागदी घोडे न नाचविता अशा व्यक्तींची जबाबदारी शासनाने घेतली पाहिजे. अशा माणसांकडे काहीच संपत्ती नसते. या सभागृहात सदस्यांच्या वेतनवाढीला, निवृत्तीवेतनवाढीला त्यांनी विरोध केला होता. तसेच ते जगले. त्यांच्या खर्चाची जबाबदारी शासनाने स्वीकारली पाहिजे. सेवादलाचे काम ते करीत होते. कला पथकामध्ये त्यांचा आवाज अतिशय भरडा होता. खणखणीत आवाजात ते गाणी म्हणत. मी कधी मंत्री होतो, आमदार होतो अशा पध्दतीने ते कधीही वागले नाहीत. उत्स्फूर्तपणे जीवन जगले. नळदूर्ग येथे भूकंपग्रस्त मुलांसाठी वसतीगृह, शाळा बांधली. जेव्हा त्यांच्या लक्षात आले, आपले आयुष्य आता संपत आले आहे तेव्हा त्यांनी इच्छा व्यक्त केली की, मला नळदूर्गला घेऊन जा.

(नंतर श्री.जुन्नरे.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

श्री. कपिल पाटील.....

मग मी शेवटचा श्वास सोडतो. त्यामुळे त्यांना विद्यार्थ्यांसमोर कसे बसे मी घेऊन गेलो. त्यावेळेस त्यांना फार वेदना होत होत्या. त्यांना वेदना होत असल्या तरी त्यांचा शेवटचा क्षण आनंदात गेलेला आहे, शेवटच्या क्षणाचा त्यांनी आनंद घेतला होता. तेथून आल्यानंतरच त्यांनी आपला प्राण मुंबईत सोडला. त्यामुळे कै. सदानंद शंकर वर्दे तसेच कै. पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख यांना मी नम्र श्रद्धांजली अर्पण करुन मी माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

....2

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

डॉ. नीलम गो-हे (महाराष्ट्र विधानसभा सदस्यांद्वारा निर्वाचित) : आदरणीय सभापती महोदय, या सदानाचे नेते माननीय उपमुख्यमंत्री श्री. आर.आर. पाटील साहेबांनी या ठिकाणी जो शोकप्रस्ताव मांडलेला आहे त्याला पाठिंबा देण्यासाठी आणि त्यावर माझे विचार व्यक्त करण्यासाठी मी उभी आहे.

सभापती महोदय, कै. सदानंद वर्दे यांच्याशी माझा फार चांगला परिचय होता. त्यांनी समाजवादी चळवळीत फार मोठे कार्य केलेले आहे. त्यांच्या मागे त्यांच्या पत्नी श्रीमती सुधाताई वर्दे, मुलगा अभिजित व मुलगी झेलम आहेत. कै. सदानंद वर्दे यांच्याशी माझा परिचय आणीबाणी नंतरच झालेला आहे. त्यांनी आपल्या आयुष्यात खूप तत्त्वनिष्ठा पाळल्या होत्या त्यामुळे आम्ही त्यांचे खूप कौतुक करतो. त्यांनी ज्या तत्त्वनिष्ठा पाळल्या त्यामुळेच आम्ही त्यांचा आदर करतो. सध्याच्या राजकारणात पेज श्रीचे वातावरण आहे. परंतु पेज श्रीच्या कल्चर पासून ते शेकडो मैल लांब होते. ते स्त्रियांचा फार आदर करीत असत. त्यामुळेच या बाबतीत मला या गोष्टीचा विशेष उल्लेख करावासा वाटतो. कै. वर्दे यांनी अनेक वेगवेगळ्या चळवळीत भाग घेतला होता. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत सुद्धा त्यांनी मोठ्या हिरिरीने भाग घेतला होता. ज्यावेळेस पुलोदचे राज्य होते त्यावेळेस त्यांनी शिक्षणमंत्री म्हणून कार्य केलेले आहे. शिक्षणाच्या संदर्भात त्यांनी कधीही तडजोड केली नाही. भूकंपग्रस्तांचे काम करीत असतांना त्यांची आणि माझी भेट झाली होती व त्या माध्यमातूनच आमच्या चर्चा आणि भेटी पुढे होत गेल्या. कवी वसंत बापट यांच्या कवितेनुसार कितीही वारा आला तरी बाभळीचे झाड उभे असते त्याप्रमाणेच कै. सदानंद वर्दे यांनी आपल्या आयुष्यात काम केलेले आहे. बाभळीच्या झाडाचे महत्व ओळखूनच शेतकरी आपल्या कुंपणासाठी बाभळीचा उपयोग करीत असतो. कै. सदानंद वर्दे यांनी जो आदर्श घालून दिलेला आहे त्या आदर्शानुरूप कै. सदानंद वर्दे यांची पत्नी, मुलगा व मुलगी यांनी त्यांचे कार्य पुढे चालविले आहे. कै. सदानंद वर्दे यांनी आपल्या घराला कपिलवास्तू असे नाव दिलेले होते. कै. सदानंद वर्दे हे शिक्षणमंत्री असतांना त्यांनी जे निर्णय घेतले त्याची शासनाने दखल घेतलेली आहे. कै. सदानंद वर्दे यांच्या निधनामुळे परमेश्वर त्यांच्या परिवाराला दुःख पचवण्याची शक्ती देवो अशी अपेक्षा व्यक्त करते.

तसेच कै. पंजाबराव देशमुख यांनी जे काही कार्य केलेले आहे ते महाराष्ट्राच्या जनतेच्या स्मरणात चांगल्या प्रकारे आहे. त्यामुळे मी माझ्या वतीने, माझ्या पक्षाच्या वतीने, स्त्री आधार, महिला आंदोलनकर्त्यांच्या वतीने कै. सदानंद वर्दे तसेच कै. पंजाबराव देशमुख यांना श्रद्धांजली अर्पण करुन मी माझे दोन शब्द पूर्ण करते.

....3

प्रा. शरद पाटील (पुणे विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, या सदनाने नेते, माननीय उपमुख्यमंत्री श्री. आर.आर.पाटील साहेबांनी जो शोकप्रस्ताव मांडलेला आहे त्याला पाठिंबा देण्यासाठी आणि त्यावर माझे विचार व्यक्त करण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, कै. सदानंद वर्दे यांच्या निधनाने समाजवादी चळवळीचा दीपस्तंभ गमावला आहे. सव्वा वर्षापूर्वीच समाजवादी चळवळीचे खंदे समर्थक माननीय मधू दंडवते यांचे निधन झाले. कै. मधू दंडवते आणि सदानंद वर्दे या दोघांनी आदर्श राजकारणी कसे असतात याचा आदर्श आपल्या समोर ठेवलेला आहे. कै. सदानंद वर्दे यांनी विद्यार्थी दशेतच स्वातंत्र्यलढ्यात भाग घेतला होता व त्यांना त्यामध्ये कारावासही सोसावा लागला होता. देशाला स्वातंत्र्य प्राप्त झाल्यानंतर त्यांनी आपला अभ्यासक्रम पुन्हा सुरु केला. उत्तम अशा गुणांनी ते सर्व परीक्षा उत्तीर्ण होऊन अर्थशास्त्राचे प्राध्यापक बनले.

यानंतर श्री. अजित.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

प्रा.शरद पाटील.....

सन 1941 मध्ये स्थापन झालेल्या राष्ट्रसेवा दलाच्या जडणघडणीमध्ये प्रा.वर्दे यांचे मोठे योगदान होते. एस.एम.जोशी यांनी प्रा.वर्दे सरांना पूर्ण एक वर्ष राष्ट्रसेवा दलाचे काम करण्याचे आदेश दिले होते. त्यानंतर त्यांनी राष्ट्रसेवा दलाच्या जडणघडणीमध्ये फार मोठे योगदान दिले. प्रा.सदानंद वर्दे राष्ट्रसेवा दलातील कलापथकाचे प्रमुख सदस्य होते. कै.वसंत बापट यांच्या कविता आपल्या खणखणीत आवाजामध्ये गाऊन महाराष्ट्रातील तरुण राष्ट्रसेवा दलाकडे आकर्षित करण्याचे मोठे काम त्यांनी केले. एस.एम.जोशी यांच्या आदेशानुसार ते समाजवादी पक्षाच्या कार्यामध्ये सहभागी झाले आणि त्या पक्षाद्वारे तीन वेळा मुंबई महानगरपालिकेचे सदस्य झाले. एक आदर्श नगरसेवक म्हणून त्यांनी सभागृहात काम केले. आपल्या वॉर्डमध्ये सुध्दा जनतेचे प्रश्न सोडविण्यासाठी त्यांनी हिरिरीने काम केले. महाराष्ट्रामध्ये समाजवादी पक्षाचे प्रभावी स्थान निर्माण करण्यामध्ये त्यांचा सिंहाचा वाटा होता.

प्रा.सदानंद वर्दे यांनी आणीबाणीला विरोध करून त्यासाठी तुरुंगवास देखील सोसला. आणीबाणीनंतर झालेल्या निवडणुकीत ते विजयी झाले. पुरोगामी लोकशाही आघाडीच्या सरकारमध्ये ते शिक्षणमंत्री झाले. शिक्षणमंत्री म्हणून काम करीत असताना आपल्या विचारांशी प्रतारणा होईल असे निर्णय त्यांनी कधीही घेतले नाहीत. आज महाविद्यालयात अॅडमिशन मिळणे जसे कठीण आहे तसे त्याकाळी देखील महाविद्यालयात अॅडमिशन मिळणे कठीण होते. प्रा.वर्दे शिक्षण मंत्री झाल्यानंतर त्यांच्याकडे कार्यकर्त्यांनी आपल्या नातेवाईकांना महाविद्यालयात अॅडमिशन मिळण्यासाठी वशिला लावण्यास सुरुवात केली. प्रा.वर्दे यांनी त्यांना ठणकावून सांगितले की, "जो निर्णय सर्वांना लागू आहे, तो तुम्हाला देखील लागू असेल, तेव्हा तुमच्यासाठी विशेष सवलती मिळण्यासाठी मी प्रयत्न करणार नाही." प्रा.मधू दंडवते अर्थमंत्री असताना त्यांच्याकडे सुध्दा अनेक कार्यकर्त्यांनी बँकांच्या संचालकपदी नियुक्ती करण्यासाठी प्रयत्न केले होते. परंतु प्रा.मधू दंडवते यांनी कधीही आपल्या कार्यकर्त्यांची बँकांच्या संचालक पदी नियुक्ती केली नाही. प्रा.मधू दंडवते यांच्याप्रमाणेच प्रा.सदानंद वर्दे यांनीही आपल्या पदाचा उपयोग कार्यकर्त्यांसाठी किंवा स्वतःसाठी केला नाही.

प्रा.शरद पाटील.....

सभापती महोदय, विचार आणि आचार यामध्ये एकवाक्यता असणाऱ्या व्यक्ती राजकारणामध्ये फारशा दिसत नाहीत. प्रा.मधू दंडवते आणि प्रा.सदानंद वर्दे या दोन्ही व्यक्तींनी विचार आणि आचार सुसंगत ठेवून समाजकारण्यांसमोर आणि राजकारण्यांसमोर एक आदर्श ठेवलेला आहे. आपल्या शेवटच्या आजारामध्ये देखील त्यांनी आपल्या विचारांशी तडजोड केली नाही. आपल्याला कॅन्सर झालेला आहे असे समजल्यानंतर त्यांनी स्वतःवर उपचार घेणे बंद केले व शेवटच्या पर्वांमध्ये मृत्युला धैर्याने तोंड दिले. प्रा.सदानंद वर्दे यांनी राजकारणातून निवृत्ती स्वीकारली, परंतु त्यांनी समाजकारण सोडले नाही. राष्ट्रसेवा दल, एस.एम.जोशी फाऊंडेशन, नळदुर्ग येथील शाळा, भूकंपग्रस्तांच्या पुनर्वसनाचे काम या सर्व कामांमध्ये ते सातत्याने अग्रभागी राहिले. प्रा.सदानंद वर्दे यांच्यासंबंधीची एक आठवण सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी मला आठवण सांगितली. विधानसभा आणि विधानपरिषद सदस्यांकरिता गृहनिर्माण संस्था स्थापन झाली होती. त्या गृहनिर्माण संस्थेला सवलतीच्या दरामध्ये भूखंड मिळावा हे त्यांना मंजूर नव्हते. म्हणून त्यांनी त्या गृहनिर्माण संस्थेच्या सदस्यत्वाचा राजीनामा दिला.

यानंतर श्री.पुरी.....

14-03-2007

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-1

SSP/ MAP/ SBT/

पूर्वी श्री.अजित....

15:10

प्रा.शरद पाटील...

अशाप्रकारचे एक निःस्वार्थी, प्रामाणिक व स्वच्छ चारित्र्याचे व्यक्तिमत्त्व काळाच्या पडद्याआड गेले आहे. त्यांच्या निधनाने समाजवादी विचारांची व आपल्या समाजाची फार मोठी हानी झालेली असून त्यांच्याप्रमाणे सार्वजनिक जीवनामध्ये वावरणे हीच त्यांना खरी श्रध्दांजली ठरेल. मी त्यांना विनम्रपणे आदरांजली अर्पण करतो.

धन्यवाद !

..2....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते माननीय श्री.आर.आर.पाटील यांनी याठिकाणी श्री.सदानंद शंकर वर्दे, माजी विधान परिषद सदस्य व मंत्री तसेच डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख, माजी विधान परिषद सदस्य यांच्या दुःखद निधनाबद्दल जो शोकप्रस्ताव मांडला आहे त्याचे समर्थन करण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, देशाच्या स्वातंत्र्य लढयामध्ये महात्मा गांधी, पंडित जवाहरलाल नेहरू, डॉ.राजेंद्र प्रसाद, मौलाना आझाद यांनी जे कार्य केले त्याचा आदर्श त्यावेळच्या तरुण पिढीने जपण्याचा प्रयत्न केला. समाजवादी चळवळीमध्ये श्री.अच्युतराव पटवर्धन, डॉ.लोहिया, श्री.जयप्रकाश नारायण या समाजवादी विचारांच्या नेत्यांवर श्रद्धा आणि विश्वास ठेऊन ही सर्व तरुण पिढी याठिकाणी काम करित होती. सन 1942 च्या लढयाचा उल्लेख याठिकाणी झाला. त्या लढयामध्ये कै.सदानंद वर्दे यांचा सहभाग राहिला होता. ती पिढी या स्वातंत्र्ययोध्यांना नजरेसमोर ठेऊन आत्मपरीक्षाचे काम करित असतानाच्या काळामध्ये समाजवाद वाढला. सन 1941 साली आमच्या पिढीचा जन्म झाला. त्यामुळे स्वातंत्र्य लढयापूर्वी काय झाले हे मला कळण्यासारखे नव्हते. परंतु सभापती महोदय, याठिकाणी कै.सदानंद वर्दे, बॅ.नाथ पै, प्रा.मधू दंडवते, श्री.एस.एम.जोशी, श्री.यशवंतराव चव्हाण, श्री.वसंतदादा पाटील, श्री.वसंतराव नाईक, कॉ.श्रीपाद अमृत डांगे यांच्याशी शेवटच्या काळामध्ये आमचा संबंध वा संपर्क आलेला आहे. बॅ.नाथ पै हे राजापूर मतदारसंघातून बऱ्याचवेळा लोकसभेवर निवडून गेले. त्यांचे व्यक्तिमत्त्व आदर्शवत असे होते. आज आपण पाहतो की, सत्ता मिळाली की इकडच्या पक्षातून तिकडच्या पक्षामध्ये जाणारी माणसे भरपूर आहेत. ज्यावेळी बॅ.नाथ पै हे लोकसभेमध्ये बोलायला उठायचे, त्यावेळी पंडित जवाहरलाल नेहरू त्यांचे भाषण ऐकण्यासाठी मुद्दाम सभागृहामध्ये हजर असत. एकदा पंडित नेहरुंनी, बॅ.नाथ पै यांना विचारले की, " Mr.Nath Pai, I want you to be India's representative to U.N.O." लोकसभेमध्ये काँग्रेसचे बहुमत असताना आणि विरोधी पक्षाची मंडळी तुरळक असतानाही त्यावेळी बॅ.नाथ पै यांनी ताबडतोब उत्तर दिले की, " Yes, Mr. Nehru. Thank you, very much. I will go to the U.N.O as a Government of India's representative when my Government will be in power and not as a representative of Nehru's Government." अशा संपूर्ण विचाराने एक आदर्शवत

..3....

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी.....

समाजव्यवस्था निर्माण केली. त्यावेळी राजकारणामध्ये ही अशी सर्व मंडळी असल्यामुळेच शुध्द राजकारण होते. श्री.ना.धो.गोरे हे सिंधुदुर्ग जिल्हयातील होते, कै.सदानंद वर्देही आमच्या कुडाळचे म्हणजे सिंधुदुर्ग जिल्हयातीलच होते. या सर्व मंडळींनी आपल्या विचाराची पडछाया त्या पिढीमध्ये रुजवण्याचा प्रयत्न केला. पुलोदच्या राजकारणाचा मी साक्षीदार आहे. त्यावेळी दादांचे सरकार पडल्यानंतर माननीय शरद पवार यांच्या नेतृत्वाखाली सन 1978 साली पुलोदचे सरकार आले. त्या सरकारमध्ये प्रा.सदानंद वर्दे हे शिक्षणमंत्री होते. परंतु ज्यावेळी त्यांचे मंत्रिपद गेले त्यावेळी आपला बंगला व गाडी ताबडतोबीने सोडून ते काखेमध्ये शबनम पिशवी अडकवून आपल्या घरी पायी चालत गेले होते. हे सर्व मला आठवते.

नंतर श्री.रोझेकर.....

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी

अॅड.गुरुनाथ कुलकर्णी पुढे सुरु.....

प्राध्यापक सदानंद वर्दे, वसंत बापट आणि त्यांच्या बरोबरच्या कार्यकर्त्यांनी "संपूर्ण दर्शन" या संकल्पनेच्या माध्यमातून संपूर्ण देशामध्ये स्वातंत्र्य लढ्याची चेतना जागविण्याचे काम केले. प्राध्यापक सदानंद वर्दे, वसंत बापट यांनी राष्ट्र सेवा दलाच्या माध्यमातून जे काम उभे केले ते कुणीही विसरू शकणार नाही. सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य, श्री.मधुकरराव सरपोतदार यांनी सभागृहात उल्लेख केल्याप्रमाणे सन 1968 मध्ये मुंबईमध्ये एक सभा झाली होती. सन्माननीय श्री.बाळासाहेब ठाकरे यांचे भाषण ऐकण्यासाठी आम्ही गेलो होतो. सन्माननीय श्री.बाळासाहेब ठाकरे यांचे भाषण होण्यापूर्वी प्राध्यापक सदानंद वर्दे यांचे भाषण झाले. त्यावेळी समाजवादी पक्ष आणि शिवसेना या दोन पक्षांची युती झाली होती. याच माध्यमातून प्राध्यापक सदानंद वर्दे हे महापालिकेवर नगरसेवक म्हणून निवडून आले होते आणि त्यानंतर 2/3 वेळा ते सातत्याने निवडून येत होते. त्यानंतर सन 1978 मध्ये ते विधानसभा सदस्य म्हणून निवडून आले व नंतर सन 1982 मध्ये विधानपरिषदेवर निवडून आले. अशाप्रकारे एक आदर्शवत व्यक्तिमत्व असलेला प्रतिनिधी आज आपल्यातून निघून गेला आहे, पडद्याआड गेला आहे. माझ्या पक्षाच्या वतीने आणि माझ्यावतीने मी दिवंगत सदानंद वर्दे आणि डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण करतो आणि माझे दोन शब्द पूर्ण करतो. धन्यवाद.

श्री.जी.एल.अैनापूरे (पुणे विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, प्राध्यापक सदानंद वर्दे यांना, मी ज्या संघटनेचे प्रतिनिधीत्व करतो, त्या शिक्षक लोकशाही आघाडीच्या वतीने श्रद्धांजली अर्पण करतो.

सभापती महोदय, टी.डी.एफ. ही शिक्षक संघटना स्थापन करण्यात आणि ती वाढविण्यात प्राध्यापक सदानंद वर्दे यांचा मोलाचा सहभाग होता. निवडणुकीच्या राजकारणात संघटनेने भाग घ्यावा, अशा मताचे ते होते. म्हणूनच सातत्याने त्यांनी या बाबीचा पाठपुरावा केला. त्याचाच परिणाम म्हणून टी.डी.एफ.या संघटनेचे अनेक सभासद या सभागृहामध्ये सदस्य म्हणून काम करून गेले. प्रा.वर्दे यांची एक आठवण या ठिकाणी सांगण्यासारखी आहे. त्यांच्या अत्यंत जवळचे मित्र, श्री.वा.सु.देशपांडे हे त्यावेळी श्रीरामपूर येथे भरलेल्या मुख्याध्यापक संघटनेच्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष होते व प्रा.वर्दे हे शिक्षणमंत्री म्हणून या अधिवेशनाला आले होते. मुख्याध्यापक संघटनेच्या अधिवेशनाच्या व्यासपीठावरून बोलतांना श्री.वा.सु.देशपांडे यांनी महाराष्ट्राच्या शिक्षण खात्यावर तुफान झोड उठविली होती आणि अनेक बाबींसंबंधी सरकारला दोषी ठरवून आपल्या भाषणात मर्यादेपलिकडे जाऊन वक्तव्ये केली होती. त्यांचे अतिशय जवळचे मित्र, प्रा.वर्दे हे शिक्षणमंत्री म्हणून त्याच व्यासपीठावर उपस्थित होते. अधिवेशनाचे अध्यक्ष, श्री.देशपांडे यांच्या भाषणाला प्रा.वर्दे कशाप्रकारे उत्तर देतात, याची उत्सुकता उपस्थितांमध्ये होती. प्रा.वर्दे यांनी आपल्या भाषणात अतिशय संयमाने प्रत्येक मुद्यांना उत्तरे दिली, शंका-समाधान केले व भाषणाच्या शेवटी ते असे म्हणाले की, "आतापर्यंत मी जे बोललो ते शिक्षणमंत्री म्हणून बोललो, आता भाषण संपवितांना मी एक कार्यकर्ता म्हणून असे सांगतो की, श्री.वा.सु.देशपांडे यांच्या मताशी मी सहमत आहे." प्रा.वर्देचे भाषण संपताच टाळ्यांचा प्रचंड कडकडाट झाला. आजही प्रा.वर्देचे भाषण सर्व मुख्याध्यापकांना तोंडपाठ आहे. साने गुरुजींच्या विचारांचा प्रसार संपूर्ण महाराष्ट्रात व्हावा म्हणून आमच्यासारख्या शिक्षकांना घेऊन ते फिरायचे आणि आम्हाला भाषण करावयास लावायचे. मनासारखे भाषण जमले नाही तर आम्हाला स्वतःच्या गाडीत वसवून भाषणाची रिहर्सल घ्यायचे. अतिशय उच्च मूल्यांच्या आधारे जगण्याची धडपड ते सातत्याने करीत असत. त्यांनी त्यांच्या जीवनात प्राध्यापकांचेही प्रश्न सोडविले. बँकांमार्फत पगार होण्याबाबतचा मोठा प्रश्न त्याकाळी शिक्षकांसमोर होता. त्यावेळी सन्माननीय श्री.मधुकरराव चौधरी हे शिक्षणमंत्री होते. प्रा.वर्दे यांनी

..3.....

श्री.जी.एल.अेनापूरे पुढे सुरु.....

शिक्षक संघटनेच्या प्रतिनिधीसमवेत सन्माननीय श्री.मधुकरराव चौधरी यांची तीन वेळा भेट घेतली आणि त्यांच्यासमोर शिक्षकांच्या मागण्यांबाबतचा शास्त्रशुद्ध प्रतिवाद केला. एवढेच नव्हे तर, शिक्षणमंत्र्यांना आपल्या अभ्यासाने आणि बोलण्याने आपलेसेही करून घेतले. मला आठवते की, याचा परिणाम म्हणून प्रा.वर्दे आणि शिक्षणमंत्री, श्री.मधुकरराव चौधरी यांनी अर्थमंत्र्यांची भेट घेतली आणि शिक्षकांच्या मागण्या मान्य करवून घेतल्या. या सर्व मागण्या मान्य करून घेऊन त्यांनी शिक्षक संघटनेवर, शिक्षकांवर एकप्रकारे उपकारच केले आहेत. त्यामुळे शिक्षक आणि शिक्षक संघटना स्वर्गीय सदानंद वर्दे यांना कधीही विसरणार नाही. मी संघटनेच्या वतीने व माझ्या वतीने प्रा.सदानंद वर्दे आणि कै.डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख यांना श्रद्धांजली अर्पण करतो आणि थांबतो.

असुधारित प्रत / प्रारूप शुद्ध प्रत

सभापती : सभागृहाचे नेते माननीय उपमुख्यमंत्री श्री.आर.आर.पाटील यांनी कै.सदानंद शंकर वर्दे, माजी वि.प.स. व कै.डॉ.पंजाबराव गुणवंतराव देशमुख, माजी वि.प.स. यांच्या दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव मांडला आहे. त्या शोक प्रस्तावावर मी माझे विचार मांडतो.

राष्ट्रसेवा दलातून तयार झालेले स्व. सदानंद वर्दे यांचे व्यक्तिमत्व होते. सर्वसामान्य गरीब समाजाचा केंद्रबिंदू म्हणून ते 1978 ते 1980 या काळात शिक्षण मंत्री झाले. विधान सभेचा सदस्य या नात्याने त्यावेळी मला त्यांचे काम जवळून पाहता आले. अनेक वेळा अनेक बाबींवर त्यांच्याशी विचारविनिमय करणेही मला शक्य झाले. आदर्श व्यक्तिमत्व कसे असावे, याचे मूर्तिमंत उदाहरण म्हणून स्व. सदानंद वर्दे यांच्याकडे पाहणे गरजेचे आहे. विद्याभ्यासात कुशाग्र बुद्धीचा विद्यार्थी म्हणून ते पुढे आले. त्यानंतरच्या काळामध्ये संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ, 1942 चा स्वातंत्र्य लढा अशा विविध चळवळीमध्ये त्यांनी सक्रीय सहभाग घेतला होता. काही काळ त्यांनी मुंबईतील पोद्दार व नॅशनल कॉलेजमध्ये अर्थशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून अध्यापन केले. त्याच प्रमाणे एस.एम.जोशी फाऊंडेशन, साने गुरुजी विकास केंद्र अशा सेवाभावी संस्थांच्या माध्यमातून त्यांनी सातत्याने समाज प्रबोधनाचे काम केले आहे. 1982 मध्ये ते कोकण पदवीधर मतदारसंघातून विधानपरिषदेवर निवडून आले. अशा या समाजवादी विचारवंताने महाराष्ट्रामध्ये सातत्याने समाज जीवनात सक्रीय काम केले आहे. एक अत्यंत आदर्श व्यक्तिमत्व म्हणून महाराष्ट्र सातत्याने या व्यक्तीचे स्मरण करेल. सभागृहामध्ये त्यांनी जे विचार मांडले ते जतन करून भावी पिढीसाठी आदर्श निर्माण करण्याकरिता प्रयत्न होणे हीच खऱ्या अर्थाने त्यांना श्रद्धांजली ठरेल.

त्याचप्रमाणे स्व. डॉ.पंजाबराव देशमुख यांचा आणि माझा फार जवळचा परिचय होता. विदर्भातील यवतमाळ जिल्हयातील डॉ. पंजाबराव देशमुख हे व्यवसायाने डॉक्टर असले तरी ते 1986 मध्ये यवतमाळ स्थानिक प्राधिकारी संस्था मतदारसंघातून महाराष्ट्र विधानपरिषदेवर निवडून आले होते. स्व. पंजाबराव देशमुख काहीसे मितभाषी असले तरी निग्रही होते. प्रश्नांची उकल व्हावी असाच त्यांचा सातत्याने प्रयत्न असायचा. सहकार क्षेत्रामध्ये त्यांनी आदर्शवत असे काम केलेले आहे. या दोन्ही माजी सदस्यांना मी भावपूर्ण आदरांजली वाहतो.

14-03-2007

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

M-2

GRB/ KGS/ MAP/

प्रथम श्री.रोझेकर .....

15:20

सन्माननीय सदस्यांनी दोन मिनिटे उभे राहून शोक प्रस्ताव संमत करावा अशी माझी त्यांना विनंती आहे.

(सदस्य उभे राहतात)

सदस्यांनी खाली बसावे.

शोक प्रस्ताव संमत करण्यात आला आहे. प्रस्तावाची एक प्रत शोकाकूल कुटुंबियांकडे पाठविण्यात येईल.

सभापती : मी सभागृहाचे कामकाज 10 मिनिटांकरिता स्थगित करित आहे.

(सभागृहाची बैठक 3 वाजून 25 मिनिटांनी 10 मिनिटांकरिता स्थगित झाली.)

यानंतर श्री.सुंबरे ....

14-03-2007

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

N 1

KBS/ MAP/ KGS/

श्री. बोरले नंतर ---

15:25

(सभागृह स्थगितीनंतर ...)

सभापतीस्थानी - माननीय उपसभापती

सदस्यांचा परिचय

श्री. आर.आर.पाटील (उप मुख्यमंत्री) : माननीय उपसभापती महोदय, मराठवाडा शिक्षक मतदार संघातर्फे निर्वाचित श्री. विक्रम वसंतराव काळे यांचा आपणास व आपल्यामार्फत सभागृहास परिचय करून देताना मला अतिशय आनंद होत आहे.

****

अध्यादेश सभागृहासमोर ठेवणे.

श्री. राजेश टोपे (नगरविकास राज्यमंत्री) : माननीय उपसभापती महोदय, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 213(2)(अ) अन्वये सन 2007 चा अध्यादेश क्रमांक 1 - महाराष्ट्र महानगरपालिका (तात्पुरत्या तरतुदी) अध्यादेश, 2007 सभागृहासमोर ठेवतो.

उपसभापती : अध्यादेश सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

श्री. राजेश टोपे : महोदय, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 213(2)(अ) अन्वये सन 2007 चा अध्यादेश क्रमांक 2 - महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) अध्यादेश, 2007 सभागृहासमोर ठेवतो.

उपसभापती : अध्यादेश सभागृहासमोर ठेवण्यात आला आहे.

***

..... एन 2 ...

खर्चाचे पूरक विवरणपत्र सादर करणे.

डॉ. सुनील देशमुख (वित्त राज्यमंत्री) : महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2006-2007 करिता खर्चाचे पूरक विवरणपत्र सभागृहाला सादर करित आहे आणि तसे करित असताना मी आपल्या निदर्शनास आणू इच्छितो की, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद 205 आणि 203 (3) मधील तरतुदीस अनुलक्षून मिळालेल्या अधिकारानुसार महाराष्ट्राचे राज्यपाल सन 2006-2007 च्या खर्चाच्या पूरक विवरणपत्रावर चर्चा करण्याकरिता सभागृहाला शिफारस करित आहेत.

उपसभापती : सन 2006-2007 मधील खर्चाचे पूरक विवरणपत्र सभागृहाला सादर झाले आहे.

****

आकस्मिकता निधीतून मंजूर केलेल्या आगाऊ रकमांची सूची सभागृहासमोर ठेवणे.

डॉ. सुनील देशमुख (वित्त राज्यमंत्री) : महोदय, बुधवार, दिनांक 14 मार्च 2007 रोजी विधानमंडळास सादर करण्यात आलेल्या खर्चाच्या पूरक विवरणपत्रात दिनांक 11 मार्च 2007 पर्यंत आकस्मिकता निधीतून मंजूर करण्यात आलेल्या ज्या आगाऊ रकमांच्या संबंधात मागण्या समाविष्ट केलेल्या नाहीत, त्या दर्शविणारी सूची मी सभागृहासमोर ठेवीत आहे.

उपसभापती : सूची सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

***

(यानंतर श्री. सरफरे .... ओ 1 ...

14-03-2007

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

0 1

DGS/ KGS/ MAP/

15:40

पृ.शी./मु.शी.: विधेयकांना संमती व अधिसंमती

उपसभापती : दोन्ही सभागृहांनी संमत केलेल्या विधेयकांना राज्यपालांची अधिसंमती मिळाल्यासंबंधी यादी प्रधान सचिव वाचून दाखवतील.

सहसचिव : खालील विधेयकांना राज्यपालांची अधिसंमती मिळाली.

(प्रेस : याठिकाणी सोबत जोडलेली यादी छपावी.)

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

औचित्याच्या मुद्द्यासंबंधी

श्री. अरविंद सावंत : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने एक औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करू इच्छितो. आज पडघा येथील 220 के.व्ही. सब स्टेशनला आग लागली. त्यामुळे कल्याण, ठाणे व डोंबिवली हा भाग अंधारामध्ये बुडाला आहे. तेथील ट्रान्सफर जळाल्यामुळे मुंबईला पाणीपुरवठा करणाऱ्या पंपिंग स्टेशनचा वीजपुरवठा खंडीत झाला. थोड्या वेळापूर्वी मी यासंबंधी माहिती घेतली असता फक्त पंपिंग स्टेशनचा वीज पुरवठा सुरु करण्यात आला आहे. परंतु उर्वरित डोंबिवली, कल्याण, वसई व ठाण्यामधील काही भाग अंधारामध्ये आहे. माझी यासंबंधी शासनाला विनंती आहे की, शासनाने याची दखल घेऊन त्या संदर्भात तातडीने लक्ष देण्याची गरज आहे. अन्य भागामधील वीज पुरवठा देखील खंडीत होईल की काय, यामुळे जनता भयग्रस्त झाली आहे. तेव्हा शासनाने त्यामध्ये लक्ष देऊन वीजपुरवठा सुरळीत करण्याचे काम तातडीने करण्यास आपण शासनास सांगावे अशी माझी आपणास विनंती आहे.

उपसभापती : यासंबंधी मी स्वतः संबंधित मंत्रिमहोदयांना सूचना देतो.

असुधारित प्रत ---

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विषयासंबंधी औचित्याचा मुद्दा उपस्थित करतो. कालपासून राज्यामध्ये दहावीची शालांत परीक्षा सुरु झाली आहे. आज महाराष्ट्रामध्ये विजेच्या भारनियमनाचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाला आहे. त्याचा फटका परीक्षेला बसलेल्या विद्यार्थ्यांना बसत आहे. राज्यातील अनेक शहरांमध्ये विजेच्या भारनियमनामुळे लाईट, पंखे बंद असल्यामुळे परीक्षार्थी विद्यार्थी अत्यंत घामाघूम अवस्थेमध्ये अंधारामध्ये परीक्षा देत आहेत. त्यामुळे अनेक पालकांनी आपला संताप व्यक्त करण्यासाठी मोर्चे काढले आहेत. तेव्हा किमान या शालांत परीक्षेच्या कालावधीमध्ये परीक्षा केंद्राच्या ठिकाणी विजेचे भारनियमन कमी करण्यासंबंधी किंवा ते बंद करण्यासंबंधी आपण संबंधित मंत्रिमहोदयांना निदेश द्यावेत अशी माझी अपेक्षा विनंती आहे.

उपसभापती : माननीय सदस्यांच्या भावना संबंधित मंत्रिमहोदयांना कळविण्यात येतील.

पृ.शी./मु.शी.: सदस्यांच्या राजीनाम्याची घोषणा

उपसभापती : महाराष्ट्र विधानपरिषद नियम 266 (5) च्या तरतुदींना अनुसरून मी सभागृहास असे कळवितो की, प्रा. जोगेंद्र कवाडे, वि.प.स.(नामनियुक्त) यांनी या सभागृहातील त्यांच्या जागेचा दिनांक 3 जानेवारी, 2007 रोजी मध्यान्होत्तर राजीनामा दिला आहे.

असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही

पु.शी./मु.शी.: सभागृहाच्या वेळेसंबंधी माननीय पीठासीन अधिकाऱ्यांनी केलेली घोषणा

उपसभापती : कामकाज सल्लागार समितीच्या दिनांक 28 फेब्रुवारी, 2007 रोजी झालेल्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयानुसार विद्यमान सत्रात सभागृहाच्या बैठकीच्या वेळेत बदल करण्यात आला असून सभागृहाची बैठक नियमात विहित केलेल्या वेळेच्या एक तास आधी सुरु करण्यात येईल. त्यानुसार सभागृहाची सुधारीत वेळ पुढीलप्रमाणे राहिल.

- (1) आठवडयातील कामकाजाचा पहिला दिवस दुपारी 01.00 वाजता
- (2) आठवडयातील कामकाजाचे मधले दिवस दुपारी 12.00 वाजता
- (3) आठवडयातील कामकाजाचा शेवटचा दिवस सकाळी 11.00 वाजता

सभापुढील कामकाज संपलेले आहे. सभापुढीची बैठक आता स्थगित होऊन उद्या गुरुवार, दिनांक 15 मार्च 2007 रोजी दुपारी 12.00 वाजता पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक 3 वाजून 44 मिनिटांनी, गुरुवार, दिनांक 15.3.2007 च्या दुपारी 12.00 वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)
